

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Hankkeet yhdyskuntien jäte- ja sivuvirtojen ravinne- ja energiapotentiaalin hyödyntämiseksi

Hakuohje
28.12.2022

Sisällys

1	Yleistä	3
2	Taustaa	3
3	Minkälaiseen toimintaan avustusta voi hakea	4
4	Tuen määrä	4
5	Edellytykset hakijalle	5
6	Avustuksen hakeminen	5
7	Hakemusten arviointi	5
8	Hankkeen toteutus ja maksatus	6
9	Pakotteiden vaikutus valtionavustuksiin	6
10	Keskeiset sovellettavat säädökset ja ehdot	6
	Liite 1: Hankesuunnitelma (malli)	7
	Liite 2: EU:n RRF-rahoituksen ehdot	8
	Liite 3: Ympäristöministeriön erityisavustuksen ehdot ja rajoitukset	10

1 Yleistä

Ympäristöministeriö myöntää harkinnanvaraisia avustuksia hankkeille, joissa hyödynnetään yhdyskuntien jätevesien, lietteiden ja muiden jäte- ja sivuvirtojen sekä biomassojen ravinne- ja/tai energiapotentialia. Avustuksiin on käytettävissä noin 49 miljoonaa euroa talousarviovuosien 2022 ja 2023 määrärahoja. Osa määrärahoista (4 miljoonaa euroa) tulee Euroopan unionin NextGenerationEU –rahoituksesta (elpymis- ja palautumistukivälineestä, RRF) Suomen kestävän kasvun ohjelmasta.

Avustettavista hankkeista säädetään ravinteiden kierrätyksen ja jätevesihuollon energiatehokkuuden hankkeisiin vuosina 2020-2026 myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (657/2020, jäljempänä Raki-asetus) 3 §:ssä. Avustukset myönnetään valtionavustuslain (688/2001) 5 §:n sekä Raki-asetuksen mukaisena erityisavustuksena EU:n valtiontukisääntöjä noudattaen. Avustuksilla tulee olla myös kannustava vaikutus valtionavustuslain 7 §:n ja EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (651/2014) 6 artiklan mukaisesti.

Lisätietoa sovellettavasta lainsäädännöstä, ohjeista ja eri tukimuodoista on jäljempänä kohdassa 10 Keskeiset sovellettavat säädökset ja ehdot. EU:n RRF-rahoituksen osalta lisätietoja on liitteessä 2.

Mahdolliset hakuun liittyvät lisätiedustelut pyydetään tekemään kirjallisesti sähköpostitse:

riikka.malila@gov.fi (RAKI-ohjelman projektipäällikkö)

2 Taustaa

Ympäristöministeriö on toteuttanut [Ravinteiden kierrätysohjelmaa \(Raki\)](#) vuodesta 2012 lähtien. Raki-ohjelman tavoitteena on vähentää kiertotalouden keinoin Itämeren kuormitusta ja tehostaa vesiensuojelua. Samalla turvataan kotimaisen ruoan tuotantoa ja lisätään ravinne- ja energiaomavaraisuutta. Raki-ohjelma rahoittaa hankkeita, joissa hyödynnetään ravinnerikkaita biomassoja ja tuotetaan kierrätysravinteita ja uusiutuvaa energiaa. Vuonna 2019 hyväksytyyn ravinteiden kierrätyksen toimenpideohjelman (2019-2030) mukaisesti vuodesta 2020 lähtien ympäristöministeriö on kohdentanut avustuksia erityisesti yhdyskuntien biomassojen ja sivuvirtojen ravinteiden kierrätystä edistäville sekä jätevesien käsittelyn energiahankkeille.

Raki –ohjelman kautta jaetaan tässä haussa ympäristöministeriölle keväällä 2022 osoitettu maatalouden huoltovarmuuspaketin määräraha ravinteiden kierrätyksen investointi- sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio -hankkeille (TKI). Hankkeissa kehitetään ja otetaan käyttöön yhdyskuntien jätevesien ja sivuvirtojen hyödyntämätön ravinne- ja/tai energiapotentialia sekä parannetaan jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta. Tavoitteena on huoltovarmuuden lisäksi parantaa ravinne- ja energiaomavaraisuutta. Vuoden 2022 talousarvioon sisältyy 15 milj. euron määräraha ja vuoden 2023 talousarvioesitykseen 30 milj. euron määräraha. Soveltuville hankkeille voidaan osoittaa avustusta myös EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kautta.

Tavoitteena on käynnistää investointeja laitostoimintaan kiinnittäen huomiota tekniikoiden käyttöönottovalmiuteen, tekniseen valmiusasteeseen, kustannustehokkuuteen sekä tuotettaviin ravinnelopputuotteisiin ja niiden hyväksyttävyyteen uudistumassa olevan lannoite- ja jätelainsäädännön näkökulmasta. Tällä pyritään varmistamaan, että rahoitusta kohdennetaan sellaisiin investointeihin, jotka ovat myös pitkällä aika välillä kestäviä. Investointien lisäksi tuetaan TKI-hankkeita, jotka voivat liittyä esimerkiksi investointien edellyttämiin käytännön toimintaympäristön pilotointeihin tai orgaanisiin haitta-aineisiin liittyviin tietotarpeisiin.

3 Minkälaiseen toimintaan avustusta voi hakea

Avustukset kohdennetaan alla oleviin teemoihin ja hankkeen tulee kohdentua ainakin yhteen niistä. Hankkeita arvioitaessa on eduksi, mikäli hanke liittyy useampaan kuin yhteen teemaan. Jos hanke liittyy vain yhteen teemaan, teemoihin 1 ja 2 liittyvät hankkeet ovat etusijalla.

- 1) Yhdyskuntajätevesien ja -lietteiden ravinteiden tai ravinteiden ja orgaanisen aineen kierrätys, talteenotto tai hyödyntäminen
- 2) Ravinteiden kierrätyksen symbioosit, joissa toimijat muodostavat kierrätyksen toimintakokonaisuuden hyödyntäen yhdyskuntien ravinnerikkaita jäte- ja sivuvirtoja ja/tai vesien biomassoja
- 3) Yhdyskuntien jätevesien energiapotentiaalin hyödyntäminen ja jätevesien käsittelyn energiatehokkuuden parantaminen

Avustuksilla voidaan käynnistää investointeja laitostoimintaan, edistää yhdyskuntien jätevesien ja sivuvirtojen sisältämien ravinteiden talteenoton teknologioiden kehitystä ja käyttöönottoa sekä parantaa jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta. TKI-hankkeissa voidaan tukea näiden teknologioiden osalta esimerkiksi yritysten ja toiminnanharjoittajien käytännön toimintaympäristön kokeiluja ja pilotoiteja sekä orgaanisten ja muiden haitta-aineiden vähenemiseen liittyvää tutkimusta. Hankkeiden tavoitteena voi olla muun muassa kilpailukykyisten korkean jalostusasteen lopputuotteiden tuottaminen, lopputuotteiden turvallinen hyödyntäminen sekä ravinteiden kierrätystä edistävien ohjauskeinojen kehittäminen.

4 Tuen määrä

Avustuksen enimmäistukiprosentti määräytyy avustuksen saajan koon ja hanketyypin (TKI vai investointi) mukaan noudattaen [EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen](#) artikloja 25 ja 36. Hakija ilmoittaa sähköisessä hakujärjestelmässä hanketta parhaiten kuvaavan hanketyypin (kohta 3.6).

Alla olevassa taulukossa on esitetty kuhunkin hanketyypin sovellettava [EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen \(RPA, 651/2014\)](#) artikla, jonka mukaan hankkeen enimmäistuki-intensiteetti (%) ja hyväksyttävät kustannukset määräytyvät.

Hanketyyppi	Sovellettava RPA:n artikla	Tuki-%	Hyväksyttävien kustannusten osalta huomioitavaa
TKI - hankkeet	25 artikla Tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki	Usein välillä 25 – 60%	Esimerkiksi välineiden, laitteiden ja rakennusten osalta tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat hankkeen kestoja laskettuna yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan (Lue tarkasti RPA:n artikla 25).
Investoinnit	36 artikla Investointituki yritysten unionin normit ylittävään ympäristönsuojeluun tai ympäristönsuojelun tason parantamiseen unionin normien puuttuessa	Usein välillä 40 – 60%	Hyväksyttäviä kustannuksia ovat ylimääräiset investointikustannukset, jotka ovat tarpeen sovellettavien unionin normien ylittämiseksi tai ympäristönsuojelun tason parantamiseksi unionin normien puuttuessa (Lue tarkasti RPA:n artikla 36).

5 Edellytykset hakijalle

Avustusta voivat hakea kunnat, kuntayhtymät ja näiden omistamat yhtiöt ja muut kuntaomisteiset toimijat sekä yritykset, yhdistykset ja muut yhteisöt.

Hakijan tulee olla oikeushenkilö, jolla on y-tunnus. Hakija ei voi olla yksityishenkilö, toiminimi eikä valtion virasto tai laitos. Viimeksi mainituilta avustuksen saaja voi kuitenkin hankkia palveluita alihankintana.

Mikäli hakijana on useista hankekumppaneista muodostuva konsortio, avustuspäätös tehdään vain päähakijalle. Kaikkien konsortion osapuolten on täytettävä yllä esitetyt vaatimukset. Päähakija vastaa hankkeesta kaikkien konsortion osapuolten puolesta ja avustus maksetaan päähakijalle, joka siirtää kullekin hankeosapuolelle kuuluvan avustuksen sovitun mukaisesti. Avustuspäätös astuu voimaan vasta, kun ympäristöministeriö on saanut hankkeen osapuolten allekirjoittaman yhteistyösopimuksen.

6 Avustuksen hakeminen

Hakemuksia vastaanotetaan jatkuvasti. Ensimmäinen hakukierros päättyy 31.12.2022. Tämän jälkeen hakukierrokset päättyvät neljännesvuosittain (31.3., 30.6, 31.10 ja 31.12) ja käsittelyyn otetaan kulloisenkin hakujakson aikana saapuneet hakemukset. Ympäristöministeriö voi täydentää tai muuttaa hakuohjetta kunkin hakukierroksen alkaessa.

Avustusta voi hakea ainoastaan sähköisessä hakujärjestelmässä, josta hakemus ohjautuu ympäristöministeriön kirjaamoon. Linkki sähköiseen hakujärjestelmään: <https://hakulomake.fi/ym/>

Hakulomakkeen liitteeksi vaaditaan **hankesuunnitelma, kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma** (ks. Liite 1). Jos hakemuksesta puuttuu vaaditut liitteet tai se saapuu hakukierroksen päättymisen jälkeen, hakemus otetaan arvioitavaksi seuraavan hakukierroksen yhteydessä mahdollisilla puuttuvilla tiedoilla täydennettynä. Hakemusta voi täydentää hakukierroksen käynnissä ollessa hakemuksen jättämisen yhteydessä annettujen ohjeiden mukaisesti.

Avustus voi kohdentua vain tämän hakuilmoituksen mukaisten toimenpiteiden (=avustettava hanke) kustannuksiin, jotka kokonaan tai osittain voivat olla hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia. Kokonaisuurakkana toteutettavissa laajemmissa hankkeissa avustuksen kohteena olevat hyväksyttävät kustannukset tulee eritellä kokonaiskustannuksista.

Hankkeiden tulee valmistua viimeistään 30.11.2025.

7 Hakemusten arviointi

Myönnettävät avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat valtiovastuslakiin ja Raki-asetuksen 5 §:ään ottaen huomioon EU:n valtiovastuslainsäädännöt sekä tässä hakuilmoituksessa esitetyt muut vaatimukset.

Mikäli ympäristöministeriö katsoo hankkeen soveltuvan rahoitettavaksi EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kautta, sovelletaan lisäksi tukivälinettä koskevaa lainsäädäntöä¹, jonka ehtojen (Liite 2) täyttämiseksi ympäristöministeriö pyytää tarvittaessa hakijaa täydentämään hakemustaan.

¹ Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022), EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta

Hankkeiden arvioinnissa huomioidaan erityisesti 1) Miten hyvin hanke toteuttaa haussa asetettuja teemoja? 2) Hankkeen laatu ja toteuttamiskelpoisuus sekä 3) Hankkeen arvioidut vaikutukset (ympäristö sekä taloudelliset vaikutukset).

8 Hankkeen toteutus ja maksatus

Avustusta on haettava ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista.

Avustettavassa hankkeessa voi syntyä kustannuksia siitä lähtien, kun hakija on jättänyt hakemuksensa sähköiseen hakujärjestelmään. Tätä ennen syntyneet kustannukset eivät ole avustuskelpoisia, eikä niitä voi laskea hankkeen omarahoitusosuuteen. Ennen avustuspäätöksen antamista syntyneet kustannukset ovat kuitenkin hakijan omalla vastuulla, eikä niillä ole merkitystä hakemuksen arvioinnissa.

Avustuksen saaja sitoutuu raportoimaan ympäristöministeriölle hankkeen etenemisestä, tuloksista ja avustuksen käytöstä ja julkaisemaan tulokset hankkeen päätyttyä. Avustus maksetaan toteutuneita kuluja vastaan. Avustuksen saajalta edellytetään hankkeen loppuraportoinnin yhteydessä ulkopuolisen tilintarkastajan lausunnolla varustettua selvitystä valtionavustuksen käytöstä.

9 Pakotteiden vaikutus valtionavustuksiin

Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EU) N:o 269/2014 (Asetus Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä) nojalla hakijan tulee vakuuttaa, etteivät Venäjän vastaiset pakotteet koske sitä tai sen edunsaajapiiriä tai alihankkijoita. Vakuutus annetaan hakupalvelussa.

10 Keskeiset sovellettavat säädökset ja ehdot

Erityisavustusten myöntämisessä sovelletaan seuraavia säädöksiä ja ohjeita:

- [Valtionavustuslaki \(688/2001\)](#)
- [Valtioneuvoston asetus ravinteiden kierrätyksen ja jätevesihuollon energiatehokkuuden hankkeisiin vuosina 2020-2026 myönnettävästä valtionavustuksesta \(657/2020\) ja perustelumuu](#)
- [EU:n valtiontukisäännöt](#)
- [Yleinen ryhmäpoikkeusasetus \(RPA\) eli KOMMISSION ASETUS \(EU\) 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti](#)
- [Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta \(537/2022\)](#)
- [EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS \(EU\) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta](#)
- Ympäristöministeriön erityisavustuksia koskevat ehdot ja rajoitukset (Liite 3).

Liite 1: Hankesuunnitelma (malli)

Seuraavassa on esitetty hankesuunnitelman sisältövaatimukset. Ulkoasu on vapaa. Suunnitelman enimmäispituus on enintään 10 sivua, ja lisäksi henkilöreferenssiliitteet.

1 Hankkeen perustiedot

- Hankkeen nimi ja lyhenne
- Hankkeen päätoteuttaja sekä muut hankkeen toteutukseen liittyvät toimijat ja niiden rooli hankkeessa
- Hankkeen avainhenkilöt yhteystietoineen (liitteeksi lyhyet henkilöreferenssit vähintään hankkeen vastuulliselta vetäjältä)
- Hankkeen tiivistelmä esitetään sähköisen hakulomakkeen yhteydessä

2 Hankkeen tarve ja relevanssi

- Hankkeen lähtökohta lyhyesti. Miten hanke tukee avustushaun teemoja ja tavoitteita?

3 Hankkeen tavoitteet

- Kuvaa hankkeen päätavoite ja yksityiskohtaiset tavoitteet

4 Hankkeen toteutus

- Tarvittavat toimenpiteet kohdassa 3 esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä niiden alustava toteutusaikataulu
- Jos kyseessä on koehanke, sisällytetään koekohteen teknisen ratkaisun kuvaus
- Viestinnän rooli hankkeessa; tavoitteet, kohderyhmät, viestintätavat ja -vastuut, aikataulu
- Tunnistetut riskit hankkeen toteutuksen kannalta. Tekijät, jotka voivat vaikuttaa hankkeen toteutumiseen suunnitellusti ja/tai suunnitellussa aikataulussa (esim. luvat, hankinnat).

5 Hankkeen vaikuttavuus

- Kuvaa odotettavissa olevat tulokset ja ratkaisut, jotka syntyvät hankkeessa
- Kuvaa hankkeen avulla tavoiteltavat suorat ja välilliset ilmasto- ja muut ympäristövaikutukset sekä niiden aikajänne.
- Kuvaa hankkeen arvioidut talous- ja työllisyys sekä muut mahdolliset olennaiset vaikutukset

6 Kustannukset ja rahoitus

- Hankkeen kokonaisbudjetti ja alustava rahoitussuunnitelma sisältäen kaikki hankkeen rahoituslähteet (ja rahoitusosuudet). Kaikki kustannukset esitetään ilman arvonlisäveroa.
- Hyväksyttävät kustannukset esitetään [yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen](#) artiklan 25 tai 36 mukaisesti
- Henkilökustannusten osalta (artikla 25) eritellään henkilöt, jotka tekevät työtä hankkeessa ja esitetään arvio työmäärästä (henkilötyökuukausina). Investointihankkeissa (artikla 36) ei hyväksytä henkilökustannuksia.
- Hankkeen kannalta tarvittavat väline-, tarvike- ja laitehankinnat, ostopalvelut ja muut mahdolliset kustannukset eritellään omille riveilleen. Huomioi artiklaa 25 sovellettaessa, että esimerkiksi välineiden ja laitteiden osalta hyväksytään vain hankkeen kestoja vastaavat poistokustannukset.
- Artiklan 36 mukaisissa investointihankkeissa sisällytetään vertailulaskelmat haettavan investoinnin ja vertailuinvestoinnin kustannuksista tukikelpoisen osan määrittelyä varten, elleivät ylimääräisen, tukikelpoisen osan kustannukset ole yksilöitävissä erilleen kokonaisinvestoinnista.
- Artiklan 36 mukaisissa investointihankkeissa hyväksyttäviä kustannuksia ovat investoinnista aiheutuvat aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen liittyvät kustannukset. Aineellisella omaisuudella tarkoitetaan maa-alueita, rakennuksia ja laitoksia sekä koneita ja laitteita. Aineettomalla omaisuudella tarkoitetaan omaisuutta, jolla ei ole fyysistä tai taloudellista ilmentymää, kuten patentteja, lisenssejä, taitotietoa tai muuta henkistä omaisuutta.
- Hankkeen tilintarkastuksen liittyvät kustannukset voidaan sisällyttää hyväksyttäviin kustannuksiin kaikissa hankkeissa, mutta hakijan lopulliseksi kustannukseksi jäävä arvonlisävero vain artiklan 25 mukaisissa hankkeissa. Arvonlisäveron osuus ilmoitetaan tällöin erikseen omalla rivillään.

Liite 2: EU:n RRF-rahoituksen ehdot

NextGenerationEU- määrärahan osalta tulee huomioida EU:n RRF-asetuksesta [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241] ja Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta annetusta laista (537/2022) johtuvat lisäehdot:

1. Ei merkittävää haittaa -periaate (DNSH-periaate, Do No Significant Harm)

DNSH-periaatteen mukaisesti avustusta myönnetään ainoastaan hankkeille, joissa noudatetaan asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklassa tarkoitettua ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta. Hankkeessa on sen koko elinkaaren ajan noudatettava ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta.

Lisäksi hankkeessa on noudatettava asiaa koskevaa EU:n ja kansallista ympäristölainsäädäntöä.

Avustuksen saaja vastaa hankkeen ympäristölainsäädännön mukaisuudesta.

DNSH-arviointi

DNSH-periaatteen mukaisuus tarkoittaa, että toiminnalla ei saa aiheutua merkittävää haittaa EU:n taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artiklassa 17 määritetyille kuudelle ympäristötavoitteelle:

1. ilmastonmuutoksen hillintä
2. ilmastonmuutokseen sopeutuminen
3. vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu
4. siirtyminen kiertotalouteen
5. ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen
6. biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen

Osoittaakseen DNSH-periaatteen noudattamisen hakijalta edellytetään DNSH-arviointia.

Ympäristöministeriö pyytää RRF-rahoituksen osalta hakijoilta DNSH-arvioinnin erikseen ennen avustuspäätöksen tekoa.

2. Avustuksen myöntämisen ja maksamisen rajoitukset

Jos avustuksen hakija ei ole hoitanut asianmukaisesti julkisoikeudellisia ja yksityisoikeudellisia velvoitteitaan, avustusta voidaan myöntää vain erityisen painavasta syystä. Rajoitus ei koske julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä (laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022), 10 §).

Lisäksi avustusta ei voida maksaa ilman lisäselvityksiä, jos avustuksen saajaa koskee maksatusvaiheessa (määrältään yli 50 000 euron avustus) jokin 10 §:n mukainen avustuksen myöntämisen rajoitus (laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022), 11 §).

3. Tosiasialliset omistajat ja edunsaajat sekä toimeksisaajan ja alihankkijan tiedot

Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen ((EU) 2021/241) 22 artiklan mukaisesti ympäristöministeriön on kerättävä tiedot varojen lopullisen saajan tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista.

Tällä tarkoitetaan sitä yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä, jonka omistuksessa tai määräysvallassa tuensaajana oleva yhteisö/oikeushenkilö (yritys, yhdistys, säätiö) on. Kerättävät tiedot ovat etunimi, sukunimi ja syntymäaika. Tietoa kerätään mm. eturistiriitojen, petosten ja rahanpesun valvonnan ja torjunnan mahdollistamiseksi.

Tietojen keräämiseksi avustuksen saajan tulee rahanpesulain edellyttämällä tavalla huolehtia edunsaajailmoituksen tekemisestä sekä muuttuneiden edunsaajatietojen ilmoittamisesta Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Tosiasiallisia omistaja ja edunsaaja -tietoja ei kerätä silloin kun tuensaajana on luonnollinen henkilö tai mikäli tuensaaja on julkisoikeudellinen yhteisö tai julkisoikeudellinen oikeushenkilö. On kuitenkin huomioitava, että julkisyhteisön (esimerkiksi valtion tai kunnan) omistamassa yhtiössä ei yleensä ole tosiasiallisia edunsaajia, jolloin edunsaajina pidetään hallitusta, toimitusjohtajaa tai muita vastaavassa asemassa olevia henkilöitä.

Hankintalain mukaiset hankintayksiköt

Jos avustuksen saaja on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (hankintalain, 1397/2016) 5 §:ssä tarkoitettu hankintayksikkö, avustuksen saajan tulee ilmoittaa ympäristöministeriölle käyttämiensä toimeksisaajien (esimerkiksi konsultointiyritys) ja näiden käyttämien alihankkijoiden tiedot (etu- ja sukunimi / yrityksen nimi ja syntymäaika / y-tunnus). Mikäli toimeksisaaja on oikeushenkilö, niin tällöin on edellä mainittujen tietojen lisäksi kerättävä tiedot oikeushenkilön tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista. Tiedot ilmoitetaan ympäristöministeriölle hakuvaiheessa tai välittömästi kun toimeksisaajat selviävät.

4. Muu julkinen rahoitus

Avustuksen saajan tulee ilmoittaa tiedot muusta hankkeelle myönnetystä ja saadusta julkisesta rahoituksesta. Muun EU-rahoituksen osalta tiedot ilmoitetaan EU-rahoitusvälineittäin eriteltyinä, minkä lisäksi tuen saajan tulee toimittaa kuvaus muulla EU-rahoituksella tuettavista kustannuksista.

5. Kirjanpitoaineiston säilytysaika

Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta annetun lain (537/2022) 18 §:n mukaan avustuksen saajan on säilytettävä kaikki avustukseen liittyvä kirjanpitoaineisto ja muu aineisto vuoden 2032 loppuun saakka niin, että tuen käytön valvonta on mahdollista.

6. Euroopan unionin toimielinten, elinten ja laitosten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus sekä avustuksen saajan velvollisuus yhteistyöhön Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi

Avustuksen saajan on toimittava yhteistyössä Euroopan unionin toimivaltaisten toimielinten, elinten ja laitosten kanssa niiden käyttäessä lakisääteisiä tiedonsaanti- tai tarkastusoikeuksiaan.

Avustuksen saaja on velvollinen antamaan Euroopan komissiolle, Euroopan petostentorjuntavirasto OLAF:lle, Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle ja tarvittaessa Euroopan syyttäjänvirasto EPPO:lle nimenomaisen valtuutuksen käyttää niiden varainhoitoasetuksen ((EU, Euratom) 2018/1046) 129 artiklan 1 kohdassa säädettyjä oikeuksia.

7. Tiedottaminen, viestintä ja julkisuus

Hanketta koskevassa tiedottamisessa ja viestinnässä avustuksen saajan tulee huolehtia siitä, että avustuksen myöntäjänä mainitaan ympäristöministeriö ja rahoituslähteenä Euroopan unionin NextGenerationEU. Viestinnässä ja tiedottamisessa tulee myös käyttää "NextGenerationEU"-logoa.

Liite 3: Ympäristöministeriön erityisavustuksen ehdot ja rajoitukset

Ympäristöministeriö 20.4.2020

1 Yleistä

Ympäristöministeriö myöntää valtionavustuksia valtion talousarvion määrärahoista. Ministeriö tekee avustuspäätökset, valvoo avustusten käyttöä ja arvioi avustusten vaikutuksia.

Valtionavustuksen saajan on noudatettava avustettavassa toiminnassa valtionavustuspäätökseen sisältyviä ehtoja ja rajoituksia. Ehtoihin ja rajoituksiin on koottu valtionavustuslaista (688/2001) valtionavustuksen saajaa koskevia olennaisia säännöksiä ja muita valtionavustuksen käyttöä koskevia säännöksiä.

2 Avustuksen käyttö

Valtionavustusta saa käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.

Avustettavan hankkeen toteutuneita tuloja ja kustannuksia tulee seurata kirjanpidossa omalla, erillisellä seurantakohteellaan (jäljempänä ”projekti”). Avustuspäätöksessä päätetään, kuinka suuren osan erityisavustus saa kattaa avustettavan hankkeen toteutuneista kokonaiskustannuksista.

Ympäristöministeriön erityisavustuksella katetaan avustettavasta hankkeesta syntyvää alijäämää, joka lasketaan vähentämällä hyväksyttävistä kustannuksista samoihin kustannuksiin saadut muut avustukset ja hankkeesta mahdollisesti saadut tuotot.

Mikäli ympäristöministeriön avustus on suurempi kuin toteutunut alijäämä, niin avustuksen ja toteutuneen alijäämän erotus tulee palauttaa ministeriölle (ks. avustuksen palautus).

Mikäli avustuspäätöksessä myönnettyä valtionavustusta saa käyttää muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, niin valtionavustuksen saajan on tehtävä valtionavustuslain mukainen sopimus toimintaa tai hanketta toteuttavan tahon kanssa valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja ehdoista.

Erityisavustusta saa käyttää vain avustuspäätöksessä mainittuna käyttöaikana. Avustuksen käyttötarkoitusta vastaavat tuotot ja kulut tulee olla toteutuneita käyttöaikana ja kirjattuina käyttöajalle.

3 Hyväksyttävät kustannukset

Hyväksyttäviksi kustannuksiksi katsotaan avustettavan hankkeen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset kustannukset. Hyväksyttävinä kustannuksina otetaan huomioon ne kustannukset, jotka kirjanpitolain (1336/1997) ja -asetuksen (1339/1997) sekä hyvän kirjanpitotavan mukaan on kirjattava avustuksen käyttöajalle kuluiksi.

a) Hankinnat

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä taloudellista vastiketta vastaan.

Hankintaa ei ole esimerkiksi

- omana työnä tekeminen
- palkkaaminen työsuhteeseen
- maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankinta tai vuokraus

Jos avustusta käytetään irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan ja hankintamenot kirjataan taseeseen, voidaan hankintamenot kuitenkin ottaa kokonaan huomioon hyväksyttävinä kustannuksina siltä ajalta kun niitä on käytetty hankkeessa.

Erityisavustuksella ei saa kattaa tilakustannuksia, jotka eivät aiheudu hankkeesta.

Hankeavustuksella toteutettavat kalusteiden ja laitteiden hankinnat tulee olla välttämättömiä hankkeen toteuttamisen kannalta. Hankkeessa hankitun irtaimiston tulee jäädä palvelemaan avustuksen saajan yleishyödyllistä toimintaa.

Investointiavustuksissa käyttöomaisuuteen aktivoitavat hankinnat ovat kokonaisuudessaan (pois lukien alv) hyväksyttäviä kustannuksia.

Avustuksen saajan on vakuutettava riittävästi ja tarkoituksenmukaisesti valtionavustuksella hankittu omaisuus.

b) Palkat ja palkkiot

Kohtuullisina kustannuksina ministeriö hyväksyy palkkoja tai palkkioita kutakin palkansaajaa kohden enintään määrän, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa lakisääteisine sivukuluineen. Palkka voidaan maksaa rahapalkkana tai luontoisetuina.

Henkilöstökustannuksista hankkeen hyväksyttäviksi kustannuksiksi katsotaan hanketta varten palkattujen työntekijöiden kustannukset sekä muiden työntekijöiden kustannuksia, jos avustuksen saaja osoittaa luotettavasti työajanseurannan avulla työpanoksen kohdistumisen hankkeelle. Hanketta varten palkattujen henkilöiden työsopimuksesta tulee ilmetä, että työntekijä tekee työajastaan 100 % hankkeelle. Mikäli muita työntekijöitä palkataan, heidän palkkakustannukset on kohdennettava työajanseurannan mukaisesti hankkeelle.

Työajanseurannan hyväksyy hankkeesta vastaava henkilö.

c) Oma työtä tekeminen

Mikäli avustuksen saaja tuottaa tarvitsemansa palvelun tai tavaransa itse, hyväksyttävänä kustannuksina huomioidaan vain palvelun tai tavaransa todelliset tuotantokustannukset.

d) Matkakustannukset

Kohtuullisina matkakustannuksina hyväksytään valtion matkustusäännön mukaisesti toteutuneet kustannukset.

Avustettavan hankkeen toteuttamisen kannalta välttämättöminä ja kohtuullisina edustuskustannuksina hyväksytään sellaiset kustannukset, jotka ovat perusteltuja tavanomaisen vieraanvaraisuuden tai huomaavaisuuden osoittamiseksi. Rahalahjoista tai rahanarvoisista lahjakorteista aiheutuneet kustannukset eivät ole hyväksyttäviä.

e) Arvonlisävero

Valtionavustus myönnetään pääsääntöisesti vain hankkeen arvonlisäverottomille kustannuksille eli myönnettävä avustus/tuki summa/määrä ei pääsääntöisesti sisällä arvonlisäveroa. Mikäli arvonlisävero jää avustuksen saajan lopullisesti maksettavaksi, niin arvonlisävero voidaan hyväksyä avustettavaksi kustannukseksi.

Kunnille myönnettyissä avustuksissa hyväksytään vain arvonlisäverottomat kustannukset.

f) Kustannukset joita ei hyväksytä

Hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole:

- poistot, lukuun ottamatta edellä kohdassa (investointiavustukset) mukaisia poistoja
- varainhankinnan kustannukset
- liike- ja sijoitustoiminnan kustannukset
- varaukset
- laskennalliset erät, jotka eivät perustu jo toteutuneisiin kustannuksiin
- lainojen lyhennykset
- lainojen korot
- ei-lakisääteisten lisäeläkkeiden maksut
- irtisanomiskorvaukset tai irtisanomisajalta ilman työvelvoitetta maksettavat palkkauskustannukset
- tulospalkkiot
- oikeudenkäyntikustannukset
- oikeuden langettamat korvaukset
- rangaistusluonteiset maksut, kuten sakot tai viivästyskorot
- avustuksen palautus, takaisinperintävelvoitteet tai luottotappio edelleen jaetusta avustuksesta

g) Yleiskustannusten kohdentaminen

Avustuksen saaja voi kohdentaa erityisavustukselle toiminnan yleiskustannuksia seuraavin rajoituksin.

Yleiskustannuksia ovat avustuksen saajan yleishallinnosta aiheutuneet kulut, jotka eivät välittömästi kohdistu mihinkään tiettyyn toimintoon tai hankkeeseen. Jos yleiskustannukset aiheutuvat toimijalle hankkeesta huolimatta, ei yleiskustannuksia voi kohdentaa hankkeen kirjanpitoon. Yleiskustannusten määrä voi olla enintään 15 % avustetun hankkeen kokonaiskustannuksista. Yleiskustannuksia voidaan kohdentaa vain toteutuneiden henkilöstökulujen perusteella.

Yleiskustannusten on oltava:

- selkeästi ja perustellusti kohdennettuja
- hankkeen kustannusarvion mukaisia
- erikseen dokumentoituja
- koko käyttöajan saman perusteisia

Yleiskustannusten on perustuttava todellisiin kuluihin, jotka voidaan myös osoittaa toteutuneiksi.

4 Käyttötarkoituksen ja -ajan sekä ehtojen muuttaminen

Ympäristöministeriö voi avustuksen saajan hakemuksesta perustellusta syystä muuttaa avustuksen käyttötarkoitusta ja -aikaa sekä ehtoja. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen avustuksen käyttöajan päättymistä. Hakemuksessa on mainittava avustuspäätöksen diaarinumero.

5 Avustuksensaajan velvollisuudet

a) Tiedonanto

Valtionavustuksen saajan tulee antaa ministeriölle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Valtionavustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä ministeriölle muutoksesta, joka vaikuttaa avustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen, avustuksen käyttöön tai muihin avustuksen käytölle asetettujen ehtojen ja rajoitusten toteutumiseen. Edellisten lisäksi avustuksen saajan tulee viipymättä ilmoittaa ministeriölle niistä olennaisista muutoksista, jotka liittyvät avustettavan hankkeen toteuttamisen laatuun, laajuuteen tai rahoitukseen.

Avustuksen saajan tulee arvioida muutoksia niihin tietoihin, joita avustushakemuksessa on annettu ja jotka ovat valtionavustuspäätöksen perustana.

b) Hankintalain mukainen kilpailuttaminen

Avustuksen saajan tulee selvittää ja ottaa toiminnassaan huomioon mahdollinen velvollisuutensa noudattaa hankintalainsäädäntöä (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016). Valtion, kuntien ja seurakuntien viranomaisten lisäksi hankintayksiköitä ovat mm. sellaiset valtionavustuksen saajat, jotka täyttävät lain 5 §:n mukaiset julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit. Julkisoikeudellinen laitos on velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.

Jos avustuksen saaja saa hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta hankintalaissa tarkoitetuilta hankintayksiköiltä, se on velvollinen noudattamaan hankintalakia siinä hankinnassa.

c) Kirjanpito, tilintarkastus ja toiminnantarkastus

Avustuksen saajan on järjestettävä kirjanpito kirjanpitolaissa (1336/1997) ja –asetuksessa (1339/1997) säädetyllä tavalla. Kirjanpito on järjestettävä siten, että avustuksen käyttöä voidaan seurata kirjanpidosta luotettavasti omalla kustannuspaikallaan.

d) Avustuksen käyttöä koskeva selvitys

Selvitys tulee toimittaa Ympäristöministeriölle avustuspäätöksessä ilmoitettuun määräaikaan mennessä.

Avustuksesta annettavaan selvitykseen on liitettävä

- Kustannuspaikkaraportti avustetun kohteen toteutuneista tuloista ja menoista avustuksen käyttöajalta. Jos erityisavustus on myönnetty ainoastaan tiettyyn hankintaan, kustannuksen voi todentaa hankintatositteella.
- Selostus tai raportti avustetusta kohteesta/hankkeesta

Tuloslaskelma ja tase liitetietoineen, toimintakertomus ja tilin- tai toiminnantarkastuskertomus sekä tositteet tai tositejäljennökset toimitetaan vain erikseen pyydettyäessä. Mahdollinen vaatimus ulkopuolisen tilintarkastajan lausunnon toimittamisesta sisältyy avustuspäätökseen. Avustuksen saajan tulee pyydettyäessä toimittaa myös muita selvityksiä, joita tarvitaan valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi, kuten esimerkiksi kustannuspaikkaa vastaava pääkirja.

e) Avustuksen palautus

Valtionavustuksen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Valtionavustuksen saajan tulee palauttaa valtionavustus tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

Valtionavustuksen takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslain 21 ja 22 §:ssä.

f) Palautettavalle tai perittävälle määrälle suoritettava korko

Valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä.

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään ministeriön asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Palautuksen yhteydessä on mainittava päätöksen diaarinumero ja eriteltävä koron ja palautettavan avustuksen osuus tilisiirron viestikenttään.

6 Tarkastusoikeus

Ministeriöllä on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Jos valtionavustus on myönnetty käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan hankkeeseen tai toimintaan, ministeriöllä on oikeus tarvittaessa tarkastaa valtionavustuspäätöksen mukaista toimintaa tai hanketta toteuttavan taloutta ja toimintaa.

Valtionavustuksen saajan on korvauksetta annettava tarkastusta suorittavalle virkamiehelle ja tilintarkastajalle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa.